

**EUROPEAN DIALOGUE AND
DEMOCRACY ASSOCIATION (EDDA)
VALGOBSERVASJONSOPPDRAG**



**ENDELIG RAPPORT
NORGE
STORTINGS- OG SAMETINGSVALG
8. SEPTEMBER 2025¹**

Introduksjon

European Dialogue and Democracy Association (EDDA) gjennomførte valgobservasjon i og rundt Bergen, Trondheim og Oslo ved stortings- og sametingsvalget den 8. september 2025. EDDA sendte ut totalt 53 valgobservatører som observerte åpning, stemmeavgivning og stenging på valgdagen. I tillegg ble det gjennomført et fåtall observasjoner av forhåndsstemming, mottakelse og sortering av forhåndsstemmer og opprigging av valglokaler. Inntrykket fra disse observasjonene, fra ulike deler av prosessen, samsvarer med det generelle inntrykket fra valgdagen som denne rapporten gjør rede for.

Valgobservasjonen ble organisert av tre lag med lokale koordinatorteam og en nasjonal hovedkoordinator. Kaia Andrea Sølverød var nasjonal hovedkoordinator, Vera Bachke Grong var lokal hovedkoordinator i Trondheim, Nora Loland var lokal hovedkoordinator i Bergen og Isabel Ivarsøy var lokal hovedkoordinator i Oslo.

¹ I Norge gjennomføres det forhåndsstemming i perioden som leder opp til valgdagen. Det betyr at alle stemmeberettigede kunne forhåndsstemme i stemmelokaler over hele landet fra 11. august til 5. september 2025. På valgdagen må velgere stemme i sine hjemkommune og flere kommuner valgte å avholde valgdag både 7. og 8. september. Det er mulig å forhåndsstemme så tidlig som 1. juli for stemmeberettigede som ikke har mulighet til å stemme i forhåndsstemmeperioden eller på valgdagen. Dette ble gjort ved å ta kontakt med kommunen direkte.

Observatørene hadde i forkant av observasjonen gjennomført *Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa* (OSSE) sitt valgobservatørkurs og var dermed alle internasjonalt sertifiserte valgobservatører. I tillegg gjennomførte alle observatørene intern opplæring i EDDAs valgobservasjonsprosedyrer. Alle observatørene deltok på et møte med *Kommunal- og distriktsdepartementet* (KDD) der de mottok en innføring i norsk valg gjennomføring og fikk en presentasjon av ny valglov som var relevant på tidspunktet. Det var KDD som utstedte EDDA med nasjonal akkreditering.

Åpningsprosedyrer

Stemmelokalene ble vurdert på en skala fra 1 til 4, der 1 er svært dårlig, 2 er dårlig, 3 er bra og 4 er veldig bra. Den helhetlige vurderingen av gjennomføringen av åpningsprosedyrene i totalt 24 stemmelokaler ble på 3,8 av 4 av våre observatører.

I valglokalene var det i gjennomsnitt 12 valgmedarbeidere til stede. Av valglokalets ledere var det totalt 58 prosent kvinner og 42 prosent menn under åpningen. Alle stemmelokaler hadde tilgjengelig stemmemateriale som trengs ved stemming, men det ble kun observert stemmemateriale på flere språk i 13 av 24 lokaler på valgdagen ved åpning. Fordelingen av oppgaver blant valgmedarbeiderne ble tilfeldig fordelt under åpningen i 9 av 24 stemmelokaler. Ved 12 lokaler ble oppgavene fordelt på andre måter. På 3 av de observerte stemmelokalene ble prosessen for fordeling ikke observert. Videre fant våre observatører at 23 av 24 stemmelokaler åpnet tidnok. Alle observerte lokaler hadde forsvarlig forseglede stemmeurner.

Alle observatører rapporterte at de hadde fri sikt til å gjennomføre observasjonen, men i 3 av 24 stemmelokaler ble det oppgitt at det var noen hindringer for å observere åpningsprosedyrene. Det er viktig å merke seg at observatørene var i lokaler med hovedsakelig elektroniske protokoller. Dette fører til at det var flere elementer det var vanskeligere å observere utenifra. Våre observatører fant at antall stemmeberettigede ikke ble annonsert høyt. Videre var det ulik praksis rundt dokumentasjonen av stemmeurnens strekkode. I 3 tilfeller ble den observert skrevet ned i protokollen, mens den i 21 tilfeller ikke ble observert skrevet inn i protokollen.

Generelle observasjoner og stemmegivning

Det ble totalt gjennomført observasjon av stemmegivning i 153 valglokaler, nesten alle av disse på selve valgdagen. EDDAs observatører ga valglokalene en overordnet svært god vurdering. Den helhetlige vurderingen av disse på en skala hvor 1 er svært dårlig, 2 er dårlig, 3 er bra og 4 er veldig bra, ble vurdert til 3,9 av 4 overordnet. Det var i gjennomsnitt 11 valgmedarbeidere i valglokalene, og kjønnsbalansen var 54 prosent kvinnelige stemmelokaleledere og 46 prosent mannlige. Alle lokalene observatørene hadde tilgang på informasjonen om åpningen av, åpnet på det fastsatte tidspunktet.

Observatørene så valgkampmateriale og/eller aktivitet i nærheten av stemmelokalet i 57 av 153 tilfeller, men det ble ikke observert tilfeller av forsøk på å påvirke stemmegivere på andre måter. Videre ble det i 13 av 153 lokaler observert at det var utfordrende for folk med funksjonshemninger å komme seg frem i lokalet for å avlegge stemme. I 108 av 153 lokaler var det synlig flerspråklig informasjon om stemmegivning til nasjonale minoriteter. Nesten alle valgmedarbeidere og ledere oppga å ha mottatt tilstrekkelig opplæring i forkant av valget.

Videre rapporterte observatørene om rolige forhold rundt stemmelokalene, at det kun var autorisert personell til stede i lokalet og at velgere som ikke hadde rett til å stemme ble bortvist på en passende måte. Overordnet var stemmeavluksene utformet og belyst på en måte som sikret hemmelig valg, men det ble observert 9 tilfeller der disse potensielt kunne forhindre hemmelig stemmegivning. Observatørene så også tilfeller av gruppe- og familiestemming i 14 valglokaler, og det ble observert 12 tilfeller av åpen stemming.

Det ble ikke observert noen unødvendige forsinkelser for velgere da de skulle avlegge sin stemme. Det ble ikke overordnet observert upassende adferd av politiske kandidater, eller partier og valgmedarbeidere fikk hovedsakelig gjennomføre sitt arbeid uforstyrret.

Stengeprosedyrer og telling

EDDA observerte stengingen i 24 lokaler på valgdagen. Den helhetlige vurderingen av disse på en skala hvor 1 er svært dårlig, 2 er dårlig, 3 er bra og 4 er veldig bra, var 3,9 av 4. Det var et snitt på 13 valgmedarbeidere i valglokalene, og det var 50 prosent kvinner og 50 prosent menn som hadde stillingen som valglokalets leder.

Våre observatører så 9 tilfeller av personer i kø for å avlegge stemme ved stengingen, og i ett av disse fikk ikke personen stemt. Videre fant våre observatører at alle urner var forseglet ved starten av tellingen. Det var litt varierende praksis for annonsering og skriving i protokollen av antall stemmeberettigede i de 19 tilfellene våre observatører observerte praksisen. I 17 tilfeller ble antallet ugyldige og ødelagte stemmesedler observert skrevet ned i protokollen, og i 13 tilfeller ble det observert at ubrukte og ødelagte sedler ble pakket i egne konvolutter.

I 19 tilfeller ble det observert at ødelagte og ubrukte stemmesedler ble sikret og sortert bort etter tellingen. I alle tilfellene der stemmesedler ble observert erklært ugyldige (18) ble dette gjort på en ansvarlig og konsekvent måte slik at de kunne kontrolleres. I alle tilfeller da dette ble observert (21) fant våre observatører at antallet ugyldige stemmesedler ikke var urimelig høyt. I 22 tilfeller ble stemmene observert telt per parti, og i alle observerte tilfeller var valgmedarbeiderne enige om telleprosedyren. Det var åpenhet rundt prosessen, og det var kun ett tilfelle av at observatørene ikke kunne se detaljer på stemmesedlene under telling. I 23 tilfeller observerer våre observatører at dokumenter for resultater og opptelling blir fylt ut og fullført, og i 20 tilfeller ble resultatene annonsert klart og tydelig i stemmelokalet.

Videre ble det ikke observert flere avlagte stemmer i stemmeurnen enn antall registrerte velgere ved valglokalene. Det ble heller ikke observert at ytterligere stemmesedler ble lagt inn etter åpning av valgurnen. Det ble ikke observert forsøk på å ugyldiggjøre stemmer eller like signaturer på stemmelistene i de områdene der de var på papir. Alle EDDAs observatører opplyser om at det var nok valgmedarbeidere til stede under telling, og det ble ikke observert noen tilfeller av at observatører eller valgmedarbeidere ble ekskludert. I kun 1 av 24 tilfeller opplevde observatørene å ikke ha god nok sikt til å observere tellingen i detalj, og det ble ikke observert noen tilfeller av uærlig telling av stemmer.

Videre rapporterte våre observatører at i alle unntatt ett valglokale fikk valgmedarbeiderne telle helt uforstyrret. Våre observatører fant at valgmedarbeiderne fulgte prosedyren på en tilfredstillende måte og at adferden til valgmedarbeiderne var tilfredstillende i alle tilfeller. Det var kun ett tilfelle der det ble rapportert at åpenheten knyttet til stengeposedyrene ikke var tilfredstillende.

Oppsummering

European Dialogue and Democracy Associations observatører ga en overordnet høy vurdering av alle lokalene og rapporterte om en i stor grad enhetlig praksis for valggjennomføring under Storings- og Sametingsvalget i 2025.

EDDAs observatører fant at det var en jevn kjønnsfordeling blant lederne av stemmelokalene. Videre var det varierende praksis knyttet til fordeling av oppgaver under åpning, men det ble ikke rapportert om uenigheter knyttet til dette.

Videre dokumenterte våre observatører at tilgangen til informasjon på minoritetsspråk var varierende mellom de ulike stemmelokalene på valgdagen. Det foregikk også valgkamp i nærheten av mange valglokaler på valgdagen.

Det var også en andel lokaler som ikke var tilrettelagt for personer med funksjonsutfordringer og/eller i varierende grad hadde utfordringer med utformingen for noen grupper velgere. Våre observatører observerte også noen tilfeller av stemmelokaler som ikke var tilstrekkelige for å opprettholde hemmelig stemmegivning, men omfanget var lite. Det ble også observert tilfeller av familie- og gruppestemming, men også her var omfanget lite. Det var også litt ulik praksis rundt behandlingen av ubrukte stemmesedler etter stenging.